

Sygn. akt VII U 1232/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2023 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant st. sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 marca 2023 r. w Warszawie

sprawy K. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek odwołania K. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 11 października 2022 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

W dniu 14 listopada 2022 r. K. M., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 11 października 2022 r., znak: (...), wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżoną decyzją odmówił przyznania emerytury K. M. z powodu przepracowania przez odwołującego 8 lat i 7 miesięcy w warunkach szczególnych, zamiast wymaganego 15 letniego okresu.

Odwołujący wskazał, że nie zgadza się z wydaną decyzją, albowiem jest ona niezgodna ze stanem faktycznym, który zdaniem odwołującego jest prosty, ponieważ odwołujący przez cały okres zatrudnienia w Kopalni (...) w G. znajdującej się pod adresem (...), (...)-(...) G. był pracownikiem zatrudnionym na tym samym stanowisku - elektromontera, tj. w okresie od 19 czerwca 1980 roku do 31 grudnia 1998 roku. Skoro tak było, to logicznym jest w ocenie odwołującego, czego organ nie wziął pod uwagę, że przepracował on w warunkach szczególnych nie 8 lat i 7 miesięcy, a 18 lat i 6 miesięcy. Przy czym odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych.

Bezsporne zatem zdaniem odwołującego jest to, że należy uznać za pracę w szczególnych warunkach cały jego okres zatrudnienia w kopalni, a nie tylko jego część. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaniechał obowiązku ustalenia rzeczywistego stanu faktycznego i źle w jego ocenie wyliczył przepracowane lata, a zatem odwołanie jest zasadne (odwołanie, k. 3-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Argumentując swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że zaskarżoną decyzją organ rentowy zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022r., poz. 504) odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury wcześniejszej, ponieważ ww. na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił stażu pracy w wysokości 25 lat oraz wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wysokości co najmniej 15 lat. Ogólny staż pracy odwołującego na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 18 lat, 4 miesiące i 29 dni.

W oparciu o załączone świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 31 lipca 1999 r. z Kopalni (...) organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu do pracy w szczególnych warunkach 8 lat, 7 miesięcy i 19 dni (po wyłączeniu okresów nieskładkowych) tj. okres od 1 marca 1990 r. do 31 grudnia 1998 r. Na ww. świadectwie sporządzonym zgodnie z rozporządzeniem z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., poz.43) pracodawca wskazał okres, kiedy odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach (odpowiedź na odwołanie, k. 8-8v. a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. M., urodzony (...) ukończył (...) Szkołę (...) w 1980 roku. W okresach od 19 czerwca 1980 roku do 12 lutego 1981 roku i od 31 marca 1981 roku do 30 lipca 1999 roku pracował w Kopalni (...) w G. na stanowiskach elektromontera pod ziemią, ślusarza pod ziemią, elektromontera na powierzchni, konserwatora urządzeń przeróbczych. W tym czasie w okresie od 1 marca 1990 roku do 30 lipca 1999 roku odwołujący wykonywał pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako konserwator urządzeń przeróbczych elektromonter na powierzchni w oddziale przeróbki mechanicznej węgla (świadectwo pracy k. 8 a.r., świadectwo pracy k. 9 a.s., świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 10 a.r., zaświadczenie, k. 12 a.r., zaświadczenie, k. 13 a.r.)

K. M. w dniu 5 września 2022 r. złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. o wcześniejszą emeryturę. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z 11 października 2022 r., znak: (...), zgodnie z którą odmówił odwołującemu przyznania prawa do wcześniejszej emerytury. Organ rentowy uzasadniając dokonane rozstrzygnięcie wskazał, że ubezpieczony nie spełnił warunków określonych w art. 184 ustawy emerytalnej, a zatem nie udowodnił wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 25 lat oraz 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Na podstawie dowodów organ rentowy przyjął za udowodniony okres zatrudnienia w szczególnych warunkach okres od dnia 1 marca 1990 roku do 31 grudnia 1998 r. zgodnie z wystawionym świadectwem pracy wykonywania w szczególnych warunkach. Organ nie uwzględnił jako pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy okresów od 19 czerwca 1980 roku do 18 listopada 1981 roku, od 31 marca 1981 roku do 28 lutego 1990 roku, ponieważ brak w tych okresach informacji, że praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ uwzględnił na dzień 1 stycznia 1999 roku okresy nieskładkowe wynoszące 2 miesiące i 15 dni, składkowe 18 lat, 2 miesiące i 14 dni, co łącznie daje 18 lat, 4 miesiące i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych (wniosek o emeryturę, k. 1-5 a. r.; decyzja ZUS, k. 21 a.r.)

K. M. od powyższej decyzji wniósł odwołanie, inicjując niniejsze postępowanie (k. 3-5 a.s.).

Postanowieniem z dnia 29 marca 2023 roku Sąd pominął wnioski dowodowe strony odwołującej się o przesłuchanie w charakterze świadka J. M. oraz odwołującego w charakterze strony oraz wystąpienie do Kopalni (...) w G. o przedłożenie teczki osobowej odwołującego na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c., ponieważ zmierzały one jedynie do przedłużenia postępowania. Sąd bowiem posiadał przedstawione przez odwołującego świadectwa pracy i inne dokumenty wykazujące okresy jego zatrudnienia, które były wystarczające do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Pełnomocnik odwołującego nie wykazał w jaki sposób wnioski dowodowe miałyby zaprzeczyć zgromadzonym w aktach sprawy dokumentom lub jakie dodatkowe okoliczności mogłyby wykazać.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w tym w aktach emerytalnych. Dowody w zakresie, w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne. Sąd za bezsporny uznał materiał dowodowy związany ze świadczeniem pracy przez ubezpieczonego w spornym okresie oraz ogólny staż pracy. Zdaniem Sądu zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie K. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 11 października 2022 r. jako niezasadne podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie kwestią sporną było spełnienie przez odwołującego przesłanek do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych jest spełnienie przesłanki posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 i przesłanki stażu pracy w szczególnych warunkach w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. 1 stycznia 1999 r., nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze o których mowa w powołanym art. 184 ustawy nie podlega wykładni rozszerzającej. Prace te ściśle i jasno zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43) zwanego dalej „rozporządzeniem”. Jednakże nabycie uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze podlega dalszym ograniczeniom. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik ma obowiązek wykonywać ją stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na danym stanowisku pracy w świetle § 2 ust. 1 rozporządzenia.

W myśl art. 32 ust. 2 ustawy, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, przy czym wiek emerytalny powyższej kategorii pracowników, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których pracownikom tym przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

- posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
- wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego i osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia);
- być zatrudniony przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

Należy w tym miejscu wskazać, że wykładnia przepisu § 2 rozporządzenia nie nasuwa żadnych wątpliwości. Wszystkie elementy niezbędne do uznania, że pracę można określić jako wykonywaną w warunkach szczególnych, znajdują się we wskazanym przepisie rozporządzenia. Zgodnie z przyjętą analizą tego przepisu praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 22 stycznia 2008 r., sygn. akt I UK 210/2007, 6 grudnia 2007 r., sygn. akt III UK 66/2007, 4 października 2007 r., sygn. akt I UK 111/2007, 19 września 2007 r., sygn. akt III UK 38/2007 oraz 14 września 2007 r., sygn. akt III UK 27/2007).

Za punkt wyjścia analizy, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do przyznania mu prawa do emerytury przyjęć należy zatem założenie, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej i nie powinno się więc stosować do nich żadnych innych metod wykładni, czyli wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11). Regulacja dotycząca emerytur w obniżonym wieku ma przy tym jak już wskazano charakter szczególny i wszelkie przesłanki nabycia prawa do tego świadczenia powinny być również ściśle interpretowane.

Analizując czy odwołujący na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się 25 latami stażu pracy Sąd uwzględnił dokumentację znajdującą się w aktach ZUS. Wynika z niej, że odwołujący był zatrudniony w Kopalni (...) w G. w okresach od 19 czerwca 1980 roku do 12 lutego 1981 roku i od 31 marca 1981 roku do 30 lipca 1997 roku. Na podstawie zgromadzonej w aktach ZUS dokumentacji przyjęto, że na dzień 1 stycznia 1999 r. K. M. legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze 18 lat, 4 miesięcy i 29 dni, a zatem poniżej wymaganych ustawowo 25 lat.

Należy wskazać, że jedynym zarzutem przedstawionym przez odwołującego w odwołaniu było zarzucanie organowi rentowego błędnego ustalenia, że pracował on w warunkach szczególnych jedynie 8 lat i 7 miesięcy, a faktycznie pracował on w tych warunkach 18 lat i 6 miesięcy. Zdaniem odwołującego przez cały okres zatrudnienia w Kopalni (...) w G. pracował stale na tym samym stanowisku elektromontera tj. w okresie od 19 czerwca 1980 roku do 31 grudnia 1998 r. Wskazał, że w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracował w warunkach szczególnych. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że odwołujący ani w odwołaniu, ani w toku postępowania nie zakwestionował wyliczonego przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji ogólnego stażu pracy. Staż pracy natomiast jest jedną z przesłanek koniecznych do otrzymania wcześniejszej emerytury i musi wynosić co najmniej 25 lat na dzień 1 stycznia 1999 r.. Natomiast zgodnie z dokumentami zgromadzonymi w aktach sprawy, a także samymi twierdzeniami ubezpieczonego w odwołaniu jego łączny staż pracy wynosił nieco ponad 18 lat. Wobec powyższego sam odwołujący przyznał, że nie spełnia jednego z warunków przyznania mu wcześniejszej emerytury. Podnoszone przez niego kwestie niezaliczenia przez organ rentowy całego zatrudnienia jako pracy w warunkach szczególnych mają natomiast drugorzędne znaczenie. Bowiem z uwagi na niespełnienie jednej z przesłanek ustawowych tj. wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 25 lat, nie jest zasadnym rozważanie spełnienia innych przesłanek, gdyż muszą być one spełnione łącznie. Ubezpieczony nie przedstawił natomiast dokumentów potwierdzających jego dłuższy staż pracy, a wręcz zgodził się z wyliczeniami ZUS odnośnie okresu składkowego i nieskładkowego.

Sąd umożliwił pełnomocnikowi ubezpieczonego wykazanie tej przesłanki, zobowiązując go zarządzeniem z dnia 19 grudnia 2022 roku do zajęcia stanowiska w sprawie oraz przedstawienia dowodów na poparcie swojego stanowiska, w szczególności przedstawienia dokładnego wykazu: wszystkich okresów zatrudnienia (poza uwzględnionymi przez ZUS przypadającymi przed 1 stycznia 1999 r. oraz wszystkich okresów pracy w warunkach szczególnych (poza uznanymi przez ZUS)). Pełnomocnik jednak nie wykonał zobowiązania Sądu i nie wyjaśnił kwestii spełnienia przez odwołującego przesłanki legitymowania się 25 letnim okresem pracy przez odwołującego. Wobec czego należało uznać, że nie posiadał on dodatkowych lat pracy, co wynika również z akt rentowych.

Niespełnienie chociażby jednego z warunków do przyznania świadczenia powoduje, że nie może być ono przyznane. Sąd nie badał więc okoliczności pracy odwołującego w warunkach szczególnych, gdyż zostało wykazane, że nie spełnia

on warunku legitymowania się 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym przypadającym przed 1 stycznia 1999 roku. Dalsze badanie byłoby niecelowe i zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania.

Konkludując, Sąd badając przesłanki warunkujące prawo ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury nie był związany ustaleniami poczynionymi przez organ rentowy. Podkreślić należy, że w rozpoznawanej sprawie zaskarżona decyzja w istocie sprowadza się do odmowy przyznania wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych na podstawie przepisów ustawy emerytalnej, a zatem Sąd był obowiązany rozpoznać sprawę merytorycznie na podstawie przepisów ustawy i zweryfikować, czy istnieją przesłanki ustawowe do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury. Po analizie akt sprawy Sąd doszedł jednak do wniosku, że stanowisko organu rentowego odnośnie odmowy ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury jest zasadne z uwagi na brak 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego. W tym zakresie odwołujący nie przedstawił żadnych dokumentów, które mogłyby potwierdzać spełnienie przez niego tej przesłanki.

W związku z powyższym, Sąd zważył, że K. M. nie spełnił przesłanki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, tj. nie udowodnił 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Mając na względzie całokształt przytoczonych okoliczności, Sąd orzekł na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., jak w sentencji wyroku.

Sędzia SO Renata Gąsior